

Сәһуҗе Иҗо



Дист сәле сүн

Տեղիցը ԱԾԾ



Նախագիտող, Կայսրյան,
Երևան 1970

Хөдлане к'б'тебе эве поэма хвэда дэрһэда дэврана
комунизмеда бь тәһәре бәдәвәтиә хәбәр дьдә.

Бона we йәке әв жь дәвра бәре р'е дьк'әвә бәрбь
комунизме дьчә. Ле р'йа wi аьдаси жи сьһал нинә, әв
р'ева р'асти щур'ә-щур'ә һасега те, ле ахьри дьгьһижә
мәрәма хвә. Поэмеда чәнд дидәме ә'мре ван чаха тәнә
'хане. Конфликтә поэме нава ә'мр у ә'рф-ә'дәте кәви у
т'әзә, нава хәйсәте мәрвә аһьл у щәһьлданә.

Ստեփան Իբո

Քսան տարի անց

(բրդերեն)

«Հայաստան» հրատարակչություն

Երևան, 1970

7-4-3

Саиде Ибо

Двадцать лет спустя

(на курдском языке)

Издательство «Айастан»

Ереван, 1970

С Ы В Т Ъ

Эзе иро вэр'а бежым
Сэрхатике бона събе,
Р'астә, р'ожа иро дьжим,
Исафа мьн мьнр'а дьбе:
— Р'абә хорто, саз һьлинә,
Тәнг у бәра бышьдинә,
Р'ожа иро эз у төва
Һьм дәнгбежьн, һьм р'евинә.
Әw мер нинә, дәнгбеж нинә,
К'и кә рожа иро дьжи,
Һәва т'әмьз дьчърпинә,
Мина дикәти шәвкори
Дор у бәре хwә набинә.
Әw мер нинә, бәнгбеж нинә,
Бьлура к'е кәлзък, бедьл,
Qәйданге кәви ль һәв тинә
Жь ч'ә'ва сәхир... хенци бьлбьл,
Баде гәла тышт набинә.

Иро дьжим, ле дьле мын
Бона р'ожа сьбе динэ,
Чь кӧ ньһа вӧр'а бежым.
Тӧ хӧвн нинэ, хйал нинэ,
Эз, тӧ һэнэ, эв жи һ'ӧйэ,
Эв р'астийэ мина р'оже,
Эв сӧрһатйа мын у вӧйэ,
Нэ йа иро, бист сал паше.

Р'ЕШИТИ

Диса бьһар ч'йа у банйе мӧ бу меван,
Ч'эмӧ гӧр'ьн ча к'ӧлбе һар к'ӧф сӧр лева,
К'ӧвшӧн хвӧкьр э'нт'ӧр'ие шин, лӧйлане лист,
Бьзна зайн дӧнге карка э'виз бьһист.
Ч'ьвике чу зиле гиһе т'опкьр ани,
Бӧр т'умӧки һ'ӧвшанеда һелин дани.
Р'ӧфе қӧльнга һӧв гьртьн, бунӧ говӧнд,
Э'зман мӧйдан, ле эв сйаре һӧспе лӧвӧнд.
Ч'ьло ль сӧр даре дӧрк'ӧт бу хӧмыл, р'ӧвш,
Бун бӧршеник бона р'ое тиренще гӧш.
Э'вра шӧрмкьр у дак'ӧтнӧ ль р'у э'рде,
Р'о бӧшьри мина букӧкӧ бӧр п'ӧрде,
Ӧлӧгӧза т'ьме бьрқ у бьруск ль сӧр
Ч'ӧме дӧвк'ӧф хвӧр'а кьрьн қайиш, к'ӧмбӧр.
Бӧрф к'увибу, чу гьһиштӧ ч'йае бьльнд,
Жь хӧве р'абун, т'ӧв хӧмылин шени у гӧнд.

Шьвинь бълур да сэр леве, мьсам шьданд,
Нери к'этэ пешйа кери у пэз к'шанд.
Эве дэме мьн саз хьлда у р'ек'этым,
Ле р'йа мьнэ шьматок бу, асе, чэтын.
Мешэ, кэлошк, чьнгьр, гэли бун э'дөйе мьн
Мина рэйа ль сэр р'йа мьн н'эсар гьртын...

Гьмэ-гьма
Ч'эме диньк,
Н'өрмэ-н'өрмэ,
П'елэ гөр'ьн,
П'елэ н'арьн,
П'елэ мэзын,
Гэф у гөр'ьн...
Нэ дэлавэ,
Нэ бьһөр'э...
Ч'эм дьк'ьшэ,
Дьлэзинэ,
Мина зиакн
Гөжэ-гөжэ,
Обрах ль бэр
Мэльсинэ.
Бэлки вана
Эw нэкөжэ.
Ч'эми н'арэ,
Ч'эми бэт'эр,
Жь мьн бьр'йэ
Ч'ар у мэфэр...
Дькэ ружин

У галэ-гал:
— К'ода дычи,
Сэвдэсэро,
К'ода дычи,
Фэсал, фэсал
Р'яа тэ мьжэ,
Р'яа тэ думан,
Дэст жь э'мре
Хвэ мэк'шинэ,
Вэгэр'э мал,
Хвэ дин нини,
Ақыл бөтал.

У эз щиди бумэ р'ьсас,
Чава һ'эр'ьм.
Мэрэма мьн бефэйдэйэ, дурэ аwqас,
Чава һэр'ьм?

Исафа мьн гөман да мьн:
— һэр'э, һэр'э,
Эз жь тэр'а һогре амьн,
Вэнэгэр'э.

Дэй мьн кьрын жь һ'эму йала,
Бунэ қыйат
К'оме пьзмам, к'оме бьра,
Ч'эм бу бэрбат.

Эз фэшин бум, бумэ сьндйан,
Сэрхвэ у зор,
Фэй тэ дьгот бэр мьн чокдан
Соськ у Бор.

Эw ч'эме гор',
Бабах у h'ор'
Ль бэр мьн бу
Дэлав, бьһөр'.

Эз дэрбаз бум, ахин ч'ем нат,
Бэшэре дем ль мьн һынгавт,
Хут we дэме ль пешйа мьн
Бу фэдэхэ меше мэзын.

Ә, чь мешә, нә р'е, нә дьрб,
Нә тиренца р'ожа шэмал,
Тә'ри ьра мьнр'а бу т'ьрб,
Мьн бьрандын р'өһ' у фэсал.

Кэлэм бунә гьжниж, щэлат,
Дара һэвр'а гьртйә говэнд,
Эз ль ьра вәһ'ид, бэрат
Шьке дьлкынге мьн вэжэнд.

У эз щидә мамә мэт'әл,
Чава һәр'ьм,
Нет дьле мьнда бу к'эсәр,
Чава һәр'ьм.

Гöманa мьн бу зьлфəдaр
Мешə бьр'и,
Пешбəри мьн дьнйa шəмaл
У сəдьр'и.

Бумə Р'остəмe щaнпoлa
Qочaх, qəwат,
Р'екə нaзьк hатə хaнe,
Мешə бу qат.

Һəй тö к'öйи, дьнйa т'əзə,
Дə мəр'əвə, əз hатмə тə,
Пешбəри мьн чь бeфəйдə
Чьнгьр, кəлoшк бунə р'езə.

Һaтнə хaнe зьһöрe к'ур,
Р'e чəтьнə, р'e бeфəсaл,
Əщeвмaйи əз мaмə зур,
Əв чь һ'алə, əв чь һ'əwал?

Дьнйa мьн бу aх у дəwрaн,
Зьмaн ль мьн hатə гьртьн,
Р'öһ' к'эл, шöрəтa мьн бьрйaн
Бой хaтьрe р'eнгa чəтьн.

У əз щидa qəр'ьмим, мaм,
Чawа һəр'ьм?
Р'йa мьн мьжə, р'йa мьн думaн,
Чawа һəр'ьм?

У мьн т'ьре т'эв дьбежын
Чава һэр'ьм.
Гьлие э'кс, тэ'н эв дьр'ежын
Чава һэр'ьм.

Р'аст готьянэ "Дэсте т'эне
Дэнг же нае,,
Р'аст готьянэ "Көлилкөке
Бьһар нае,,.

Р'аст готьянэ, кө пышт у баз
Т'ьм мэрт'альн,
Р'аст готьянэ, пьзман, херхаз
К'омэкдарьн.

Жь р'оһьлате, р'оава
Мэрве херхаз
Дэст данэ мьн, эз һьлбьр'им
Ль сэр р'яа р'аст.

Ль рэфэса синге мьнда
Һ'эзара дьл,
Бунэ р'оһ' у бунэ имдад,
Билэк у мьл.

У тэ дьгот бумэ сьндьян,
Сэрхвэ у зор,
У тэ дьгот бэр мьн чокдан
Соськ у Бор.

Мын зэнгукър к'ьһ'ела хвэ
У фьрқаскър
Әв қәдәхә (дѣжмьне мә)
Р'әсит бу, мьр.

Г Ö Н Д

Пешбәри мын дәвра т'әзә һатә хане,
Т'әв хәмьли бәлге гөле у р'ьһ'ане.

Дәшт у к'әвшән вәргьртинә һ'әзар т'өлә,
Ч'әм у канйа хвә һ'алар'а хөлә-хөлә.

Әзман сайи, р'ожә шәмал, к'әвшәнә шин,
Һәв алийанә, һәв п'ачдькьн гөлед р'әнгин.

Гөнд фьрк дайә нава дәште ча кәри пәз,
Льбасе ви кәлилк, сосьн, бахьн у р'әз.

Ль сәр һәвр'а дьчьн у тен гөнди т'әмам,
Қәй дьбежи әв кәлилкьн, гөнд-гөлстан.

Ава вьра бәрәв бунә зар' у аһьл,
Жь ванар'а шьродькә хорте щаһьл.

(Ле эз р'еши т'эзэ нати к'эсьримэ,
Н'эваск'арьм у мот'аше сэда шимэ).

Бэжна хортэ бьльнд мина спьндаре,
Ч'э'вэ р'эшын мина кьле ч'э'ве йаре.

Бьру фэйт'ан, э'ни кэвэр, левэ зьрав,
Сурэтэ сор чава гёла сорэ бь хёнав.

Вэхта неди хэбэрдьдэ, дьбэшьрэ
Тё дьбежи ч'э'вканикэ дьхёлхёлэ.

У дэнге ши бэла дьбэ у п'елдьдэ
Мина бае дэр бьнаре дьгнижэ мьн:

— Сьве вэхта р'о дьгэр'э,
Баране гондда бьбарэ,
Иро чумэ эз нэп'йа мэ,
Мьн гьликьр, кё зэви нэнэ
Н'эта ньна зил нэданэ,
Хвэли демэ у к'эсьри,
Бой аве ав т'эфэкурэ,
Р'астэ ава мэ зэ'ф нэйэ,
Ле баг', бостан дьна п'ьр'ьн.

Соз данэ мьн:
Р'ожа сьбе сьрйа вэйэ,
Эме баране бьбьр'ьн

Жь гонде дьн у бьднэ вэ...
Г'ьзмэк'ар бум, ле мамэ шаш,
Ль щие хвэда бумэ р'ьсас,
Чава занэ эв хорте нан,
Кö we сьве бькэ баран.
Агрономэ хорте титал,
Жь бэдэва бэдэвтьр бу,
Деме назьк, бэшэрэ бал
Ль сэр нэвдö тэлп гьрт'ьбун.
Сьмела р'эш чава фэт'р'ан,
Бэр бевьле бубу н'эсар,
Мот'аше ши, н'öба дьла
Qизэкэ че нэбу вьра.
Кö бу эвар, тэ'ри дак'эт,
Щерге лэмп'а гондр'а бун р'эхт,
Т'эбйэт-сэқи, дэнгбеж бу ч'эм,
К'ьлама ши кьр лэмэ-лэм.
Э'змане сут нуна хвэр'а
П'отэки кэвн жь п'ьлте э'вра.
Бьруск мина т'ор'а зер'ин
Qэтя... э'вра кьрэ гөр'ин.
Т'уши нэвбун э'вр у э'зман
Тэ дьгот дэва гөрз ль нэвдин.
Эз сэкьним, эз мам тьма,
(Чьмкö хам бум у не нэзан').
Дьньнер'ьм к'ижан мале,
Шэ'нэшинэ к'öч'к у сэра,
У вэрзэбае бьнаре

Буйә бәләд һ'әму дәра.
Т'әглиф дькьн һәркәс хвәр'а,
Ә'шевмайи мезә дькьн,
К'ө т'әв һәвр'а пьзмам, бьра.
Һәр әз т'әне хәриб вьра.
— Әв чь ә'шев? Дьпьр'сьм әз,
Тәр'а щьнәт... дьготьн йан
Һе т'ө мәрвь у һе т'ө кәс,
Ль щьнәте нәбуйә меван.
Пешбәри мьн чәнд хорт һәнә,
Бәшәра хвәш бәнгзе вәнә,
Һатнә бал мьн... әз дьпьр'сьм:
— Ль вьра һәйә меванхәнә,
Хорте фәншо, бьбахшинә,
Меванхәнә чи тәр'әнә /
Бәр тә ньһа вәкьрино
Дьле мәрйа, дәргә-дишан,
П'ешк'еши тә әв гөнд т'әмам.
Хорте дәләл, нави Щәмал,
Мьнр'а әв соз ани сәр зар.
— Дә т'ө бежә, к'өда дьчи,
Хьзмәта тә ль сәр ч'ә'ва.
— Щаньм,— мьн гот,— әз р'әвимә,
Ль ван дәра сәфәримә,
Мьн бьһистбу,
К'ө we wавә әва дәвра,
Ле исафа мьн әз һьлдам
Гот "әм һәр'ьн,

Һьнәки т'эв дәвра т'эзә
Әм быгәр'ын,,
— Бәле,—Щәмал—мыр'а ва гот,
У соз да мын.
Вьра вада бьвә һогьр,
Бәләде мын.
Хорте дьне жь мә хвәстын
Дәм у хатьр.
Щәмал мыле мын гьрт у мә фәста
Мала ви кьр.

МАЛДА

Бу кәвтина к'әлбе һ'әмьс,
Һатә бал мә, ль мә шабу,
Әм гьһиштнә һәвша т'әмьз,
Баки һеньк ль мә р'абу.

Ә'вр қәльшин, брук весйа,
Стәйрка ч'ә'ве хвә қөнщьр'анд,
Шәв у т'әбйәт ль һәв алийан
Ча қиз, хорте һәвдө һ'әванд.

Бина гөла, көлилк, сосьн
Бер'а һатьн, әм т'әв һьлдан,
Пер'а-пер'а пешбәри мын
Щәмал вәдан щотә шәмдан.

Шэв бэтр'энг бу, сьльки чу,
Г'эвшэ к'эзи хатэ хане,
К'элб шабуна фьрдаскьр зу
Чава к'ь'ел ль майдане.

Ле чь г'эвшэ... к'ане г'эсар,
К'ане гьжниже ль доре.
(Бал мэ вабу г'ал у г'эвал,
Вьр жи вайэ не мьн т'ьре).

Бу р'эдина дэри хвэбэр,
Бэр мэ вэбу, эм чун г'ондөр',
Жьна навсэрэ демгэмэр.
Сэлама мэ ширьн вэгьрт.

— Дйа мьнэ эв, дайка Шэме,
Щэмал мьнр'а кьр галэ-гал,
Ле эв хорте меване мэ...
(...У дер'а гот г'ал у г'эвал).

— Г'эзар щари хер хатьнэ,
Шэме эшг гот у бэшьри,
Ч'э'ве we р'эш т'эв бьрьдин,
Мина к'арбаре нэхшкьри.

О, чь малэ, шушти-мушти,
Гэр дэр шушэ у п'эншэрэ,
Бан сэр диwара р'уньшти,
Хэмл у р'эвшэ гэвр'а шэр'э.

Ль сэр дивер т'эне шыклэк,
"Сэлам Вэр'а жь космос!.."
Нэв ша дыбн қиз у хортэк,
Чава бэрф у п'энше р'оже.

Р'адио һеди дьльлино
Мьрамэки э'мре т'эзэ,
Дайка Шэме сьфре тинэ,
Датинэ сэр нан у р'эзэ...

Дэрва шэвэ, дэрва тэ'ри,
Мал бона мэ буйэ сьт'ар,
Ле эм ширьн хэбэр дыдн,
Һэзар сози тиньн сэр зар.

К'ане стер'е бэрейн кэвн,
К'ане шьл, лопе р'ьт'ьли.
К'ане к'оч, бар у к'ане т'эвн,
Э'мре дьлхори, к'эсьри?

К'а бэхирэ, к'ане тэндур,
К'а ч'елэка гоше мале,
К'ане к'олфэта бе дэстур,
У к'олоч'е сэре сале?

Э'мре кэвн мьр, вэтэмыри,
Э'дэт бу дил, һатэ гьртън,

Әу бун кәвәр, бунә һ'әр'и,
Кө әв тама бе чекьры.

Мә ани бир һ'әзар гъли,
Пьрс у пьр'сийар бунә гәулаз,
Шәме һьнәки сәфьр'и,
Паше ва гот дайка херхаз:

— Шькьр буйә ә'сл у ә'сас,
Мьразе мьн һатә сәри,
Сьламәти кө пайиз һат,
Әзе Щәмал бьзәущиньм.

Малә шькьр т'ерә, т'ъжи,
Мала безар', т'ьм бе р'әвшә,
Мала безар'-нане т'ьси,
Зар' у әүләд ч'ьра гәшын.

Хәзала мьн шькьр исал
Хвәндьна хвә тинә сери...
Мьн т'әг'минкьр, вәки Щәмал,
Дьбе бәсә шәвбьһери.

У әм р'азан... хәу бу п'адша,
Ле әз хөлам... хәу бә'ра шин,
Әз кәвьрәк ле дапалйам
Һ'әта шәв к'әтә бәр р'өһ'стин.

С Ы В Э

Шэрц зэрьци, р'о бэшри,
Ави ль э'рде буйэ мьршан,
Шэв хэр'ьци у к'эсьри,
Р'ойэ ньна хвэй у хөдан.

Сьпндара дэре мале,
Назык, назьк дьлэрьзэ
У лэглэга сэре даре,
Сэр льнгэки дьр'эдьсэ.

Бар'ина бэрх, каре вьр'ни,
Т'эв хэв буйэ, буйэ к'ьлам,
Ль сэре лева физа бэнги
Мöһ'бэта к'ур буйэ мьсам.

Мове тьрйа ль бэр дери,
Бышко данэ, хэмьлинэ,
Эм у бьнар машоде хэв
Т'эвхэвбунэ, фэльбинэ.

— Вэрьн шанкьн сэр, ч'э'ве хвэ,
Дайка Мэме дэй ль мэ кьр,
У һэйаме тэ'штйа вэйэ,
Дэ к'эрэмкьн, вэрьнэ вьр.

Щэмал бышкок гьрт шьданд,
(Ле эз щида мамэ тьма),
Лулэ вэбу, ав же к'ьшйа,
Ав бэрьци мина цьма.

Дэст хвэ шуштын мьн у Щэмал,
Бь we ава зэлалэ, сар.
Паше эм чунэ һөндөр', мал
У р'уньштын дора сьфре.

Щэмал жь шеба хвэ дэрхьст
Qöt'икэ ч'ук, qör'эмиш кьр,
Бу зынгэ-зынг мина т'еле
У хорт дэстбь созе хвэкьр.

— Ало, ало, харьнханэ,
— Бэле, бэле, эмьн, бежэ,
— Т'эмйа мьн wэ,
Эва Щэмал хэбэр-дьдэ,
Мэр'а тэште бинын wэрын.
— Ве сәһ'әте, сәр ч'ә'ве мьн,
Дәри вэбу, һатэ һөндөр'
У бьһөри т'эне эмек,
Дәри вэбу, һатэ һөндөр'
Qизәкә р'ьндә ч'ә'вә бәләк,
Мэр'а ани qawэ, хөрәк.

— Гане вэр'а, дэ к'эрэмкын,
Әве ва гот у бәшьри,
Леве ве ча гōла тәнък,
Данә мале сьвәхери.
У әв шунда вәгәр'йа чу
Бе пол, п'әрә.
— Әв чь бә'сә,— мьн пьр'сийаркьр,
— Лаво хвәшбә дәврана мә,
Шәме мьнр'а шьровәкьр,
Шькьр иди п'әрә т'өнә,
Чькө ньһа мә лазьмә,
Бе пол, п'әрә дьдьнә мә.

Ле бәр дери сьпьндаре,
Хвә вәркьрйә хәмла бәлга,
Ләгләг мевана бьһаре
Һелин хвәра кьрйә вәргә.

Бу қулт'ина бор'йа авте,
Ль бәр дәре мә сәкьни,
— Қасде мәйә, һатә ду мә,
Щәмал гот, әм р'абун сәр хвә.

ЛЬ К'ЭШЭН

Авто р'ек'от,
Бу гөжә-гөж,
Ль нава гөнд
Әв бьһөри,
Пеш мә һатә хане
Т'әбийәт
Мина букәкә хәмьли.

Щерге даре сьпндаре
Ль дора гөнд бунә һ'әсар,
Әв хвәзгине ве бьһаре
Қөдрәт хвәр'а анинә мал.

Щәве аве ча тирәмә'р
Дьлэзиньн ч'ьван-ч'ьван,
К'әвшән т'әнт'әрики мәхмәр,
Ле щәв вир'а бунә қәйт'ан.

Гридаг'е к'олосе хвә гредайә
Мина каләки һ'әр'ьфи
Әв жи ве дәвре шаш майә.

Ә'зман ч'икә, ә'зман сайи,
Р'о-қәрәфьл бевла вида,
Гөндр'а буйә дә'вәт, шайи.

Кэрие пез ль тэр'азьне
Фьрк вэдайэ у дьч'ерэ,
К'элб т'ө тышти нагазьнэ.

Зэвие нешин п'ела дьдын
Мина бэ'ра бе сэр, бьни
Дьтэйисьн, т'эв нэв дьбьн.

Qэлфе физа ль нав к'эвшэн
Дьхэбьтн, дьльлиньн,
Дэнге к'элама ванэ хвэш
Ба фэт дькэ, мэр'а тинэ.

“Хэзала мьн, дэлала мьн,
на ери, ери, ери,
Хэзала мьн, дэлала мьн,
Тө жьнка малэ мери.

Хэзала мьн, дэлала мьн,
на ери, ери, ери....,

У дэнге ван дьбэ мьрам,
Дьбэ р'эвшэ дэвра т'эзэ,
Мьнр'а дьбэ фанат у фам,
Элэгэз жи хвэ дьн'эсэ.

Авто һат у к'ьрт, сэкьни,
Ль пешбэри қалфа қиза,
Эз ль щие хвэда дэмьним,
Жь к'обра ван бумэ р'ьсас.

Зэнд, билэке ванэ қэмэр,
Худан ль э'ние бубу ч'эм,
Ван бэр жэ'рие дькьрэ шэр',
Мина ордйа мерхас, мэх'кэм.

Эз у Щэмал т'эв пэйа бун,
Ль бэрбьр'и вана львйан,
Мэ да вана сылав, к'ьлав,
Эван һэвр'а шава мэ дан.

Ле сэрwера хэлэроке
Дэзмал жь сэре хвэ вэкьр,
Леве we бэлге ч'ич'эке,
Дэв у дьране we шэкьр.

Эw Хэзал бу, дэрсдара гөнд
Мина хатуна көрманши,
Бэжн у бала вейэ бьльнд,
Гөлие навмьле тиш-тиши.

Бэшэр сэр дем һатэ хане,
Ч'э'ве we льве зэйт'уне,
Бьскед we тае р'ьһ'ане,
Сурэтэ сор мина хуне.

Э'ниа кэвэр бой бьске р'эш
Бубу майдан, бубу хэмьл,
Позе пижин бо бэнгзе хвэш
Бубу хьзем у қэрэфьл.

Ль нав дэшта пэмбө фьрө
Лувэ-лува машинойэ,
Эw жэ'рие к'оква дьбьр'э
Мина пьспорэкэ чейэ.

Qэт соз т'өнэ, гэлэк р'ьндэ,
Кө эв машина wa занэ,
Мьнр'а буйэ э'щев, зэндэ
Һашэтэд дэст иди манэ.

У р'аст һатэ бэр ч'э'ве мьн
Гонде мэйи һена бэре,
Qэлфе мэрйа к'ар дькьрьн,
Хэвата дэст п'ьр' бу, чэтын.

Wан һэр таки жэ'рйа бекер
Дьчьни у к'окбьр' дькьр.
Эз нава фькра к'урда бум
Qэй жь ве дэwра т'эзэ чум,

У ньшкева эз хвэ һ'ьсийам,
Мьн һ'эзынгэкэ к'ур р'аһьшт,
Паше ша бум, пешда лвьйам,
Кө мә эw дэwра бэре һьшт.

Хэзал, Шэмал ль бал һэвдö
Хэбэр дьдан,
Соро-маро бубун мина
Qизед кэзи
Эвэ шабун, эвэ эшqбун,
Жь хвэ р'ази.

Wэки вана э'втгэл нэкьм,
Эз пешда чум
У дурк'этъм,
Пешбэри мьн, бэр сйа даре,
Калэмерэк һатэ хане.

К'олос сери (эве гэрме),
Тъзмие к'арбар дэсте вида,
Бишмэрте чöх хвэ wэркьри
Р'уньштбу хвэр'а щида.

П'ир Мирзо бу кале wьра,
Эви һэqйат дьстэнд хвэр'а
Хирэте ви ньч'андэ ви,
Wэки малда эw р'унэни.

Qэрч'имоке ль э'йна ви,
Мина кэндале синге ч'ие,
Ле сьмеле вийэ п'альк
Минани дö qэвзе qьшие.

— Сэлам, мьн гот, кале зэмин,
К'эф, хале тэ?

— Тө хер нати... у бь т'эг'мин
Т'ызми бадан.

— Қэт чь һэйэ, чь т'өнэйэ,
Дэ к'эрьмкэ, мьнр'а бежэ,
Дора созе мьн у тэйэ,
Гьлие ширьн тө бьр'ежэ.

— Э, чь бежым, лахе дэлал,
Хвэш у шенбэ эва дэвра,
Мэ бун һ'эсрэт хэм у хйал,
Бу бэрэт'э бэ'са шэр'а.

Өвләдәд мьн шыкыр ньһа,
Хвэндинэ, т'эрбйәт, занэ,
Ч'э'ве мэ жь һесра зьһа,
Малэ т'ьжи дәвләт, нанэ.

Мала мьнда р'адйо у р'эвш,
Дәвса э'рде халичәнэ,
Э'мри шыкыр сәрбәстэ, хвэш,
Мина шыһәтә э'рданэ.

У ньшкева деме кале
П'эшмурдә бу у қәһри,

Эви биркър, кӧ эз бальм,
Кәр' бу шида у сәдър'и.

Чь қәўьми?—Мьн гот хвәр'а,
Бәшәра ви чьма весйа?
Чьма э'ўре дьлхәдара
Деме шийи гӧләш һьнгавт?

— Бәле, мьн гот, кале занә,
Эз хвә т'әзә һатьмә вьр,
Дәўрана вә хвәш дәўранә,
Гӧл шинбунә ль сәр кәвьр.

— Ле пьзмамо... ви пе ани,
Эз гӧне хвә чь вәшерьм,
Тӧ жи дәўса кӧр'е мьни,
Чь жь тә, чь хвәде вәшерьм.

Р'астә дәўрә т'ерә, т'ьжи,
Дьнйа буйә эўра гӧла,
Иди т'ӧнә мәрве р'ьжи,
К'әсәр т'ьбәркә бой дьла...

— Ле э'дәте кал у бава?
Эви пьр'си кьрә мьзин.
Г'епәс буйә к'ок у бьниа,
Жь дәсте қиз, хорте кәзи.

Р'о нав р'оже, пеш хэлцева,
Хэбэр дьдын ширьн, ширьн,
Qизэ сэррот, дэрман лева,
Шаһьл ниньн, хут агьрн.

Һэй ль мьне, к'а wэ'де мә,
Хэлайи бу у wэйwэйлер,
Ле эм мьрие намуса хwэ,
К'өлфэт к'өлфэт бу, мер жи мер.

У мьн фэ'мкьр, кӧ эв шамер
Дэвр'а т'эзэда дьминә,
Ле аqьле ви, qэлпе бекер,
Диле э'дәте бәренә.

У мьн фэ'мкьр, кӧ э'дәт жи,
Ви мәрвир'а т'эв кал буйә,
Э'дәт, кале ль т'эв дьжин
У кӧ эви бәрбь гӧр'ейә.

Бу qулт'ина машина мә,
Гази мә кьр,
Шәмал ньһер'и ль дор хwэ,
Дәй ль мьн кьр.

Мьн хатьр хwәст жь п'ир Мирзо
Же дурк'әтм,
— Мьн бир нәки, оро хорто,
Wәрә бал мьн.

Щамер ва гот, жь ши р'абу,
Ви т'энт'эр'ие хвә дауәшанд,
Т'ызмие к'арбарва мьжул бу,
Паше бәрбь қиза ләзанд.

Әм р'уныштън ль машине,
У дурк'этын жь қәлфа қиза,
Әм машоде ве ләйлане
У дәлил бун дәнге зизва.

“Хәзала мьн, дәлала мьн,
Һа ери, ери, ери,
Хәзала мьн, дәлала мьн,
Тө жьнка мала мери.

Хәзала мьн, дәлала мьн,
Һа ери, ери, ери..

ХӘҠНА МЬН

Хәва шәве эз һынгавтъм,
Мина лейе бьръм, бьръм.
Хәва гьран эз вәжәндъм,
Ве хәвна һан һасе кьръм.
Бьру ль мьн бунә р'ьсас,
Ч'әве мьн гьртън, гьредан,
Жь мьн р'әвин һ'әйр у һ'әвас,

Эз сэцр'им, хэw бу хөдан.
Хэw бу бэлэд, һылдам бьрм,
Ве хэwна һан һасе кьрм.
Йане эзи гөнде мэмэ,
Эз һе зар'ым.
Йане эзи гөнде бэре
Чипр'утэки башэwальм.
У мьн т'ьре дьһийа эвэ—
Мала мэйэ,
Ле мьхмьхка зэвэ-зэвэ,
Һеуьрзэйэ.
Бьре нэхwэш нэлэ-нэлэ,
Т'ае к'этийэ,
Дайик к'эрбана бэдһ'алэ,
Дьһи пэ'тийэ.
Ч'ьра кьлзьк дьдэ шэмал,
Дькэ дьһун,
Ч'елэк дьк'ае гоше мал,
Жарэ, зэбун.
Бэхиреда қьрч'э-қьр'ча
К'эрме мианэ,
Тэндуреда пьч'э-пьч'а
Тьр'ше ганэ.
Анцах те хан бане қөвэ
Ча шэвэр'эш,
Һэр к'өлэкэк дьбэ шэ'дэ
Бой дьһийа гэш.

Бын сәвәте нава мале
Бәрх дык'алә,
П'ышик хвәр'а к'әтйә нә'ле
Буйә сыг'арә.
Дор тәндуре р'уньштинә
Хушк у бьра,
Дайка бәтр'әнг сьфре тинә
Һәма ыьра.
— Фәсал, зар'но, — әв дыгалә,
Нагьранйә.
Ле әм мина бәрхе кәли,
Хәма к'ейә?
Хәма к'ейә, кә нан т'өнә,
Хәма мәйә,
(Бона зар'а т'өнә, т'өнә,
Һәр тышт һәйә).
Сәр дошьрме һе нә'лина
Бьре мьнә,
Әше әв кьрйә ньвине
У дьжәнә.
Мә р'әдин жь сьфре ани,
Әв хали бу,
Әм мина горе п'әр'ани,
Әв бу к'аф, к'ун.
— Ле гөне вә қәт мьн нае?
Дйа мьн ва гот,
Ахьр, зар'но, нан бьһае,
Һун тә'зи, сәрқот...

Хэма мэбу... йан чь гонэ,
Хэма мэйэ...
(Бона зар'а т'онэ, т'онэ,
Һэр тышт һэйэ).
— Дэ, wэ кё хвар, лоши шанбэ,
Гэли зар'а,
Навине бе, хвэде р'эн'мэ,
Сэхирар'а...
Һэй тө, дьле дейи фьрэ,
Һэй тө, зэйнэта қодрэте,
Һ'об т'ьме жь тэ дьбарэ
Һ'эта р'ожа қыйамэт'е.
Һэй тө, дьле дейи ширьн,
Дьк'эшьри бона зар'а,
Һэй тө, дьле дейи мэзын,
Тө фьрэйи wэкэ бэ'ра.
Һэй тө, дьле дайке, э'зиз,
Тө март'али бона лава,
Һэй тө, дьле дейи т'эмьз,
Тө шолана зар'ед сава.
Һэй тө, дьле дейи мэзын,
Тө канйа сар бона лава,
Бой эмэке, кё тэ да мө
Һ'эзар щари малиава.
Хэw бу лейи бьрьм, бьрьм,
Жь дьнйа р'он сьргун кьрьм,
Хэw бу бэлэд бьрьм, бьрьм,
Хэwна һане һасе кьрьм.

Иане эзи гонде мэмэ,
Ль Qартуна дила т'озе,
Нэва мина коч'ке гэрмэ,
Qьмьлийэ бэнгзе р'оже.
Малэ мина к'олэмышка,
К'учэ қылер, бэнгзе қэт'ле,
Дуйе тэндура чава п'эрдэ
Ньхамтийэ ньм дьрб, ньм р'е.
Qэлах мина щерге эскэр
Ль нав гондда бунэ н'эсар,
Авр'енщ ванр'а бунэ к'эмбэр,
Бой кэванйя р'ьсқэт у к'ар.
Кале зэмин дэре мала
Р'уньштинэ, галэ-гальн,
Мина бьр'ке бэрх у кара
Нэвинге ван т'ьме балын,
Зар'э р'эшын чава қэт'ран,
Льнге қьр'ещ мина қире,
Дьч'урьсын ч'э'вкьнге ван,
Жарьн, ч'илас у фэқирьн.
Хэw бэлэдэ бьрм, бьрм,
Мина лейе бьрм, бьрм,
Ве хэwна нан насе кьрм.
Иан қалмэ-қалм, нешьрзэйэ,
Бэр р'абунэ ль сэр бэра,
Эw хэйсэте гонде мэйэ,
Мер р'абунэ дькьн ч'ер'а.
Иэки навсэр дькэ қир'ин

У сәүта ви дьбә бор'и,
Дьчә һ'эта ниве э'змин,
Әз ви дәнги дьбьм гори:
— К'исе вәда майә, әре,
Р'әви қиза қизмәт'а мьн,
Әзе бьвмә дәндке жә'ре,
Дьл, һ'ынаве вә вәжәньм.
К'исе вәда майә, әре
Бәране бәш, кә вә дьзи,
Дә зу р'абьн, жь мал дәрән,
Гәли мә'рьсед һ'ьзһ'ьзи.
Бьхән, паше бьшекьриньн,
Р'абьн дәрк'әвнә мәйдане,
Әм к'апа һәвр'а бавежьн,
К'а дайка к'е кәр'а тинә.
У ньшкева жь т'аг'а дьн,
Йәки гөмр'әһ' кьрә газн,
К'әлбе гөр'ех дәнг һәвхьстьн,
Бу вәйвәйлер, шөр'нәк'иси.
— Оро, р'абьн, р'абьн, р'абьн,
Гәли пьзмам у херхаза,
Әв кәнд һьла һе ньзаньн
Дәрба мера у мерхаса.
Гәли дьжмьн у нәмама,
Әм жи ангори хвә мерьн.
Бьһөринә сал у зәман
Чьма к'ине т'әзә дькьн.
У һәвк'әтьн аһьл, шаһьл,

Бэр р'абунэ ль сэр бэра,
Ль мьн бьрйан сэвда, ацъл,
Жь шэр'е ван бадэ, гьран...
Кэвэр, шьвдар у кэвкани
Гондр'а бунэ қэзйа у қар,
Жьна сэрч'э'в хвэ вэдыр'ун
Гевьрзэ бу... дьгьрйан зар',
Хэв э'мбарэ, ле эз львэк,
Хэва ширьн эз һынгавтъм,
У ньшкева бу р'эқэ-р'эқ
У эз ль сэр хвэда һатъм.

Дайка Шэме ль нава мал,
Дьтэйиси бэнгзе ширьн,
Миле сәһ'эта сэр дивар
Ль сэр һ'эйшта һэвдө гьртын.

— Лао, чьма тө дьтыр'си.
Нэ'лэ-нэ'ла тэ бу т'ьме.
Дайка Шэме жь мьн пьр'си.
У мьн т'эзэ зор да зьмен.

— Вэлэ, дае, һ'ал у һ'эвал,
(Мьн хэвна хвэ шьровэкьр).
— Һ'эзар шькьр, лауе дэлал,
Кө мә т'эва эв дэрд биркьр.

Шэме дот у деме гөлгэш,
Дэй Щэмал кьр, кө эв р'абэ,

У хорт р'абу... бəнгзе ви хвəш,
Бь дьл, щəгэр сəлам да мə.
Ле ль дэрва хвəш бьнарə,
Р'ое дайə нəдир, шəмал,
Мəрвь чьқас бəхтəварə,
Кө ве дəвре буйə дйар.

МƏК'ТƏБ

Ль сəре гəнд мешə шинə
Мина щьнəта р'əнгина.
Дар хəвр'а бунə пьшт у баз
Ча əскəре ордйа мерхас:
Меше шини, хəмли, р'əвшə,
Баки хеньк сэр дьмəшə,
Бəлг жи бунə мори, мьр'шан
Бона синг-бəре дара хан.
Моза хьнгьв вьзə-вьзə,
Ль сэр кəлилка дьбəзə.
Шилан буйə бука кəзи,
Кəлэм ль сэр бунə дэрзи.
Зил у зиwan хəв алийанə,
Мина кəзинге қизанə,
Кəлилк, бəйбун шанə, назьн,
Чава қиз, хорт хəвр'а сазьн.
Тəйрту мешə бунə сазбəнд,
Дара ль мьр гьртйə говəнд,

Ч'эме зырав ча тирэмэ'р
К'ылама хwэ дыбе эзбэр,
Эзман жи бу коне мэзын,
Ль сэр мешэ нат вэгьртън,
Ле былбъл ль сэре даре
Дьстьре қәйде бьhare:
Щан бьhare,
Хwэш бьhare,
Т'ер навьм
Жь тэ диндаре.
Щан бьhare,
Хwэш бьhare,
Тө мөһ'бэта
Дьле йаре.
Щан бьhare,
Хwэш бьhare,
Бэрф мьр,
Ав же натэ харе.
Гогэрч'ин ль сэр хелине
Эшқа хwэ былбълр'а тинэ,
Дьбэ витин, қьбэ-қьбэ
У дэнге ван т'эв хэв дьбэ,
Дьбэ шайи, дьбэ дэ'wэт,
Ша у сэрхwэш дьбэ т'эбийэт.
Ле нав мешэ, we дэфине,
Мэк'т'эба гөнд we сэкьийэ.
Тами мина к'оч'к у сэра,

Т'эмам шушэ у п'эншэрэ,
Н'эвшэ ф'эрэ м'эйданэкэ,
Мэк'т'эб нинэ, шэмданэкэ.
У ньшкева бу зыгинэ,
Эв дэнг мешэ бу мьзгинэ.
Зар' дэрк'этын жь һөндөр' там,
Сэда вана т'эв бу мьрам,
Бу қалмэ-қалм газы, һэвар,
Дэнг бэлабу ль гэли, нэвал.
Эве дэме эз мамэ зур
У фьк'рим жь к'ур у дур:
Т'эбйэте, тэ шанэшини,
Тэ э'мьр, бэхт хвэр'а тини,
Тэ сэрканйа э'мре гэши,
Т'ьм бэдэви, т'ьме хвэши.
Тэ бьнаре бука кэзи,
Ле һавине мал у р'эзи.
Тэ пайизе кодка т'ьжи,
Звьстане пирка р'ьжи.
Гэло чьр'анэ хэмла тэ,
Қимэте тэ т'эк полэкэ.
Бе зар', мэри у бе эвлэд,
Тэ п'етэки, мэр'ьв-мозьн,
Нэбеж эва т'эне созьн.
Эзи өса һе п'ормьжьм,
Қиз у хортэк һатын бал мьн
Щэмал, Хэзал... гьли кьрын
У эз хвэр'а пешда бьрьм,

Ле һ'эwшеда дьлизьн зар'
Чава бэрхьк у чава кар.
Т'эмам қьбрах wэргьртинэ,
Хэмльн бона меше шинэ.
Р'адио буйэ мьш'ид, дэнгбеж,
Дьньвежэ бой э'мре хеж,
Қайде мэшце дьльлинэ,
К'еф у эшце хwэр'а тинэ.
Зэнгьл дьса т'эсэлэ бу,
Зар'а һ'эwш һьшт, р'эвин у чун.
Эм дак'этнэ қате жерьн,
Бэр мэ wэбу дьнякэ шен.
Сьнэ'тханэ, дэм у дэзгәһ
Бона зар'а бунэ wэргәһ.
Тами бэдәw у р'онайи,
Ле бан э'зманәки сайи,
Р'о жи чава нур у шәмдан
Һөндөр' тамда буйэ меван.
Сэр диwара шькьл, к'ахэт,
Тамр'а бунэ хәмьл у р'эхт
Сэйда бышкокәк гьрт шьданд
Т'эрқин, гөр'ин матор'а һат.
Шагьрт wьра бунэ һ'есар,
Жь wан тә кәс нәма бәтал.
Шагьрт мозьн, мәк'т'әб-п'етәк,
Һәв қәльбин, бу р'әқә-р'әқ.
Щики мәнгәне чедькьн,
Бэр wан мә'рум буйэ һ'эсьн.

Шики ч'ива у мьгара,
Бой р'эситкын занг, зьнара.
Шики гисне щоте дарин,
Чекьрын у ль һэв анин,
Wэки бьвын нишан бьдын
К'а кал, бава чь дькьрын.
Шики тенэ сэри бьзмар,
Wэки гэмике бькын к'ар,
Бьднэ эви мэрве э'фат,
Кө жь hive вэгэр'йа hat:
Шики we т'унщ дьбэ һекэл,
Кө we сьве бьднэ сэр һэв,
Дайнын сэр т'ьрба ван э'вда,
Кө эмре хwэ бой wэт'эн дан.
Шики qьма дьһ'элинын,
Wэки эвлэд ван нэбиньн,
Бь ван qьма кал у бава
H'эйф һьлдьдан... дьчун р'ава.
Шур у qьма дьһ'элинын,
Луле зьрав ль һэв тиньн,
Кө һ'эwзе бэр мэк'т'эба ван,
Хэбэр бьдэ һ'эзар зьман.
Шики нишан бунэ гэwлаз
Бона сингед мэрве мерхас.
Wa һэр дэра к'ар у к'инэ,
Ча п'етэк, моз qэльбинэ.

Ле эз ыра дэмьнимэ,
Э'щевмайи сэкьнимэ,
(Те бира мын мэк'т'эба мэ,
Р'ожа иро эш дэур нинэ).
Не қалмэ-қалм, не нешързэ,
Ле жь бан р'о нур дър'ежэ.
Диса дэмэк у бу зынгин,
Зэнгыл бона там бу мьзгин.
Диса чун дэр дэсте зар'а
Мина к'оме бэрх у кара.
Эм жи львйан чунэ дэре
У сэкьнин ль сьвдэре.
Эмэ ль бэр т'эхте дэрса
У жь пьр'са дьчын қорса.
— Ньна дэрса т'эридейэ,
Хэзала мэ сэйде вейэ,
Щэмал ва гот вэбэшъри,
Бэнгзе ширьн мэ ньер'и,
Дэрва т'эбйэт дьльлинэ,
Бане вейа э'рше шинэ.
Э'рде вейа халича сор,
Ль сэр қашьн, бона ве мор
Ч'эм у кани, мерге нешин,
Р'эфед қольнг у гогэрч'ин.
Зар' дьлизьн, дьльлиньн,
К'ьламэке ль нэв тиньн.

“Лейланә һа хвәш ләйланә,
Бәләки ль синге ч’ианә,
Ч’ивә-ч’ива тәйр у туйанә,
Ләйланә щан, хвәш ләйланә.

Ләйлана мә хвәш ләйланә,
К’әф ль сәр леве ч’әманә,
Бар’ә-бар’е бәрх у мианә,
Хвәш ләйланә, зор ләйланә.

У жоре ль ә’рше ә’змин,
Р’о жи мабу тьма,
Йе кьл дьда п’әнще зер’ин
Шәмал мина р’ьма.

Щәмал, Хәзал ль бәр дәри,
Мьнр’а хәбәр дьдан,
Зар’а дьготьн әзбәри
Р’аст мина былбьла.

Зар’а дуса ләзанд һөндөр’
Бона дәрса т’әзә,
Әм жи пәй ван чуна ль вьр,
Вәки бькьн мезә...

ДЭРСА Т'ЭРИЦЕ

Ода фьрэ, ода бэдэw, шэмал меван,
Шушти-мушти, шанэшинэ дэрехана ван.

Ль сэр диwер хэритэкэ-т'опа дьне,
Марс у нивэ хэтын сэр диwаре дьне.

Зар'ед бэдэwэ демqэмэр сэqьр'инэ,
Ль сэр к'öрсйа нава оде хwэр'а р'уньштинэ.

Эw жь бэр мэ р'абун, сэлама мэ һьлдан,
Демед ванэ гөлэш һ'ьзмэк'аре мэ ман.

Хэзале ванр'а гот, кö эw щида р'унен
У һэр тышт сэqьр'и нава ван зар'е зен.

Эз у Щэмал чун р'уньштын лап ль гоше пашьн,
Дэрсдаре у зар'а wa дэст дэрсе кьрын:

Хэзале навэк хwэнд,
Кöр'эк жь ши р'абу,
Ч'эвр'эшэки qэшэнг
Бэрбь хэрите чу.

— Дэ, к'эрэмкэ Титал,
Дэрсе мэр'а бежэ,
Чь бу һ'ал у һ'эwал
Жь вьр qор'нэк пешэ.

Көр'шида бу р'ьсас,
Сьфэт бу сева сор,
Левкынге шийэ хас
Гэв дурк'этын бь зор.

— Бэре, сал у зэман,
Гэбун хвэй у хөдан,
Гэбун п'адша у бэг,
Кө дьзерандын хэлд.
Гэбун мэрве бьндэст,
Дьлэ кован у дэрд.
Гэбун цуле һесир,
Бэхт ванр'а қәйд, зьншир.
Дьхэбьтин һ'эрт'ым
Бэлэнгаз у мьт'им,
Дьман бьрчи, к'эсиб,
Жь мал, зар'а хэриб.
Гэбун т'ор'ын у хан
Ль шанэшина дьман,
Ньзанбун чьйэ хэбат,
Исаф ль ван бу қат.
Бона вана һэр тышт
Т'ьжи бу у лемьшт,
Нане лоши кэвэр,
Р'уне ньвишки зэр.
Һынгве һ'эзиране,
Тьрие зьвьстане.
Хөламе ван бьрчи,

Хөламэ ван бе ши,
Худан дькьрын бэ'р
Н'эта фэбре, мэхмэр.

Көр' һьнэки кэр' бу,
Дора хвэ ньһер'и,
Паше эви зу-зу
Гьли ани сери.

Пирка мьн Мэйано
Гэлэк ч'ир'ок занэ.
Һэр гьлики веда,
Нава ч'ир'океда
Һэйэ ах у к'эсэр,
Лэма эв дьбе һэр
"Бьра эв р'ож һэр'ьн,
Т'ощар вэнэгэрын...

Бу т'ирдина зар'а т'эмам,
Ль сэр гьлие Титал,
Кө ви биркьр т'эрица т'ам
Шие бадэ у бэгал.

Ле Хэзале дор нэда ван:
— Р'аст дьбежэ Титал,
Кө ви ани ль сэр зьман
Пирка хвэйэ дэлал.

Гэшби Титал, һэр'э р'уне,
Тө дэрсэ р'ьнд зани,
Гьлие пирка жи бьбьһен,
Һ'эзкьн ви зэмани.

Хэзале навэк хвэнд,
Qизэк р'абу сэр хвэ.
Гөли ль нав мьла,
Сурэт бэлге гөла.

— Дәwре хькә-хали,
Qөр'не шәва тә'ри,
Нә хвэй бу, нә хөдан
Бона бәни э'йнсан.
Нава we шәва р'эш
Шәмалдан р'ожед гәш,
Марк'с, Энгелс натьн,
Кө ч'бра бәхт вехьн.
Вана өлм э'фьранд
П'алә, гөндиар'а шанд,
Р'абьн т'эв бьбьн йәк,
Бьбьн пышт у к'омәк.
Нурхвәш бькьн п'адша
Бьн бәраше аша,
Бьвьн хвәшбәхт, хвэймал,
Бьвьн бьра, һөвал.
У т'эв р'абун фәқир,
У т'эв р'абун һесир,
У т'эв р'абун р'еншбәр
Бунә һогьр, һәвгәл.
Һатә дьне Ленин,
Р'ожа шәмал, мэзын,
К'ьһ'ела хвә сйарбу,

Дьжмын сөүдасэр бун.
Ажотэ сэр к'эдхөр
У п'адше дьлкэвэр,
Ажотэ сэр қалпа
Әү данэ бэр дәрба.
Дыйа кэвнэ, р'ьзи
Бу коне һ'ьзн'ьзи.
Бае октйабре
Дыйа кэвнэ, зьне
Кьрә аха дәүре.
Вәбу сьва ә'мьр
Ширьн чава шәкьр,
Р'ое да нур, нәдир
Бона мәрве фәқир.
Wэт'ән гәш хәмьли,
Р'абун сосьн, көлилк,
Ле р'у бунэ бөһөст
Дьжмын нәбунэ дост,
Һитлер нәйаре гөр
Ча ә'үр кьр гор'ә-гөр',
Әүи диса дьхвәст,
Кө әм бьбьн бьндәст
У ә'үре қәзйа р'әш,
Ньхамт р'ожа мә гәш.
Щьмаә'т бу пышт, биләк,
Һәвр'а хирәт, к'омәк.
Р'абунэ пеш нәйар
Ледан дәрбе хәдар,

У фашисте қот'ам
Мьрн, р'өһ'е хвә дан.
Бәйрақа мәйә сор
Сәр Бер'лине бу мор.

У әв физка мина һорйа
Хәбәрдана хвә к'отакьр,
Ль сәр щие хвәда вәгәр'йа,
Р'уньшт, мә мезәкьр.

П'аше р'абун көр', қизе дьн
Т'әриқ шьрокьрн,
Анин бира хвә Гагарин,
Титов, мерхасе дьн.

Готьн бона һив у Марсе,
Кө бунә диле мә,
Бь дәст мәрве зорә у зен,
Венера дьбә шенбә.

— Сәһ'әт хвәшбьн, зар'ед дәләл,
Хәзале шеқьранд,
Һун жи мерхасе бь п'әргал
Бона ве дәвра щан.

Ньһа әзе вәр'а бежьм
Дәрса мәйә дьне,
У деме вей гөләш

Хэмыли бэнгзе хwэш.
Атом һатэ дьне
Бона э'мре хьне,
Ле нэйаре ч'э'вqөл,
Бейсафэ, бе дьл
Эw кьрнэ э'щэлэ,
Кö к'ок мэ бьqэлэ,
Атом чава щэлат
Э'мре сэрбэст ньхамт,
Мэрв манэ э'wгэл,
Т'эшмурдэ у мэт'эл,
Wэки мэжуйе вана
Сала у зэмана
Атом бэр хwэ һьнарт,
Бона бжи р'ьэ'ат.
Ле эw бу т'эшqэлэ,
Кö к'ок мэ бьqэлэ.
Щьмаэ'т т'эв бунэ йөк,
Һэвр'а бунэ к'омэк,
Һэвр'а бунэ пышт, баз,
Дьлован у херхаз.
Wэки атом т'өшар
Ль мэ нэвэ фэрвар.
У we бь хwэ созда,
Wэки һ'эта, һ'эта
Мэр'а бьвэ к'омэк,
Qəwат, qьнийат, билэк.
Ль чар qөлбе дьне

Ньват гогэрч'ине.
Э'вре қэзия хэдар,
Шэр'ед сэрхорэ һар
Бунэ ч'ирок, балад
Бэрат'а ван бу қат.
У эв дэвра мә шен,
У һун зар'конге зен
Қазынща мерхаса,
Һ'эзар кэсе, кэса,
Ед кӧ э'мре хвэ дан
Бона ве р'ожа һан.
Эв жи т'эмам нинэ,
Кӧ дэвра мә тинэ.
Ве бен сал у зэман,
Кӧ бэг, аг'а у хан
Ль нав дьһйа р'оньк
Бьһн ч'ир'ок, готьн...

У Хэзале хэбэра хвэ пе ани,
Р'абу сэр хвэ миһа гозэла зозани.

Эз у Шэмаһ һе ль щие хвэ сэқьр'и бун,
Зэһгьл леда, зар' сьльқин, р'эвин у чун.

Хэзал сор бу, сурэт һьнар бэрбь мә һат,
Мэ т'эвайи бэрбь мейдана гӧнд лэзанд.

МАЛА ГИР МИРЗО

Бэнгзе гонд гөл у р'һ'анә,
Мал мина к'оч'к у сәранә,
Р'ожа шәмал р'әвшә ванә.

Шәва аве хөшә-хөшә,
Дьбрьрә чава шушә,
Qөрқөшум у һәврмышә.

Сьпндарә һәвр'а назьн,
Хәмла гондр'а чьқас сазьн,
Qәрәшьльн у қәвазьн.

Себәлг, зиwan һәв алйанә,
Р'аст һекәла синге ч'йанә,
Т'әмәзйа нәхш бой қизанә.

К'уче фьрә қиркьринә,
Тә һәв т'ьре шанәшинә,
Гонд у к'учә жи бәнгинә.
А we дәме пешбәри мьн,
Маләкә р'ьнд те ханкьрьн
У әв дьбә қонаха мьн.

Дәре мале бах у р'әзә,
Баки һеньк сәр дьбәзә,
Ле нае хан қәт т'ө кәсә.

Дәри бь хвә бәр мьн вәбу,
Эз һәмди хвә лвьйам у чум
Бал п'ир Мирзо мьт'анә бум.

— Р'ожа тә хер, кале ә'йан,
Гәло хвәй наки тә меван?
Эз сәфр'им, нивйа ви мам.

Әв бәшьри, сьмел бадан,
Һатә бал мьн чава хөдан,
Ви тәһәри зор да зьман.

— Меван меване хвәдейә,
Бьра сәр ч'ә'ве мьн бейә,
Меван р'әвшә ве малейә.

Малә шькьр т'ерә, т'ьжи,
Әм жи сәрбәст хвәр'а дьжин,
Меван мәр'а әшқә, мьзгин.

Р'асти жи мал чь хвәш малә,
Дәри шьмшат к'арубарә,
Бани фәрқаш у шәмалә.

Малә фьрә чава мәйдан,
П'әншәрә ле чава ә'йван,
Һәр гошәки щотә шәмдан.

Ле чь э'шев, гошэки мал,
Чэнд дэст ньвин бунэ р'ьһ'ал
Qэй малер'а эw бунэ qар.

--- Пызмам,— ви гот,— һ'ал у һəвал,
Стер'е мьньн ньвине һан,
Кö хöдан ль бьвэ ст'ар.

Эз т'эреqьм, qуле хwэде,
Хöдан т'ьме мала мьн те,
А бь wива эв оцах шен.

Эз жи заньм, эw кер нае,
Э'дэт т'öщар нае р'ае,
Эw жь кал у бава мае.

Ахьр чь бькьм, лаве дэлал,
Һэвраз сьмел, бэржер р'унэ,
Хöдан бой ве мале стунэ.

Эз жи заньм кö дэwра һан
Хwэй у хöдан данэ һьлдан
Ль нав щерга э'вд у э'йсан.

Салэкэ дьн wөрэ вьра,
Эз соз дьдьм мина бьра,
Кö стер' т'öнэwэ ван дэра.

Лаве мьн жи нат'эвьтн,
Эв жи хэрт'ым дьхэбьтн...
Ле бей хөдан зорс, чэтын.

Бьра дьнйа хвэш у шенбэ,
Шьмаэ'т хэвр'а т'ым бек'енбэ,
Хөдан мала мьн нөкембэ.

У мьн фэм'кьр, кө эв кала,
Ль бьн बारे гэлэ сала
Буйэ қуле бав у кала.

Л Ь Б А Ж Е Р

Р'ое ми́на бука хели
Нэдир вэда у бэшьри,
Тиренц қоле зер'а сери,
Бэтр'э́нгкьр шэва к'эсьри.

Гридаг' эв кале зэмн,
Э'вр жь к'олосе хвэ п'ечан,
Дэшт бу гөлстана р'энгин,
Ми́на физэкэ к'өрдэ шан.

Гөнд н'шьйар бу чава шаһьл,
Хуна гэрм тамаре ви́да,
Гөнди ль шьр бунэ бьлбьл,
Ле тэ́йр у ту-дэ́нгбеж щида.

У дэмәке ль нав к'әвшән
Мәрв бунә э'сли меван,
Бунә хөдан, бунә р'әвшә,
Ва дәстпебу р'ожа дәвран.

Ле өз Щәмал дәре мале,
Г'ьзмәк'арьн у машоқьн
Бона we р'ожа бьһаре
Гьм к'обарьн, гьм жи әшқьн.

Щәмал дәст бьрә шеба хвә,
Qöt'и дәрхьст, қор'әмишкьр,
Бу зьнгә-зьнг дор, бәре мә
У хорт wa дәст созе хвә кьр:

— Ало, ало, р'акетханә,
— Бәле, әмьн, хьзмәта wә?
— Әм дәр мале һивйа wәнә,
Р'акетчуке биньн бой мә.

У әз кәр'бум, һивйа wi мам,
(Дә мәрве хам т'ьм өсанә),
Мьн бьһистбу авто, к'ьһ'ел,
Ле р'акетчу чь тәванә?

Ва ньшкева бу гөр'ә-гөр',
Тьштәк фьр'и, һатә бал мә,

Щәмал лэзанд, қәста we кър,
Эз жи т'эглиф къръм бал хwә.

Дайка Шәме ль бәр дери
Гот: ог'ьрбә wәр'а, һәр'ьн,
Wә кә шөхөл ани сери,
Мьнр'а бежьн, сьфре вәкьм.

Эм ль р'акетчуйа хwә сйар бун,
Дәри сәр мә һатә дадан,
Эз мәрве хам һе ле зурбум,
Щәмал шыг'арә бадьда.

У бу т'әрқин, әм ши львйан,
Гьһиштнә р'аст ниве ә'змин,
Бьнат'ара мә дьһатнә хан.
Гөндед бәдәw, зәвиед һешин.

Т'әне дәмәк, пешбәри мә
Дьһйа т'әзә һатә хан,
Бажар'и нон, чьқас шенә,
Р'әwшә бона ве дәwране.

К'учә фьрә чава мәйдан,
Көлилк орт'а wанда қәйт'ан,
Таме бәдәw-мори, мьр'щан,
Синг у бәре бажер кьлдан.

Ханман бълнд ча шанэшин,
К'бч'к у сәре ве дәврэнә
Әw ль бьн сибәрка ә'змин,
Qәй щьнәта ч'ир'оканә.

Ле к'а авто у һеуьрзә,
К'а к'уче тәнгә қьмьли,
К'ане ч'арчов у к'а зәрзә,
К'анен малкьнге қәфьли.

Тьштә т'өнә жь ван чаха
Һ'әму тьшт һатйә гөнәстьн,
Даре мәзын нава баха
Шә'дәтйа we дәвре дьдн.

Мәрвь кемьн ль нав к'уч'а
Гәло чьма, гәло к'анен.
Р'акет дьфьр'ьн ль ә'зман,
Бьн әрдеда метро буйә шен.

Бахе т'ур'кьри, суркьри
Бона зар'а бунә бьнгә,
Иди т'өнә кәләм, дьр'и,
Зар' дьлизьн, щьнгә-щьнгә.

Әw щьнәта, кә эм заньн
Ч'ир'окада бубу п'әпук,
Мәрвь жи т'әв тәр'ә, щаньн
Пирә кемьн, т'әв қизьн, бук.

Ль һөндөр'е һәр дык'ана
Хькә-хали, кәсәк г'өнә,
Автоматын ль бәр вана,
К'е чь лазьмә дьстино.

У майдана нава бажер'
Бунә р'энге һ'эзар г'өлә,
Шипа аве минани зер'
Бь һ'әмди хвә хөлә-хөлә.

Баха қәфәс к'өтайә һәв,
Мәйданер'а бунә сибәрк,
Қиз у хорте дьлк'әти т'әв
Бона һәвдө бунә т'ьбәрк.

Ә'змане сут мина кона,
Р'о һекәла лал у дөр'а
Тәрзе к'оч'ке, хан у мана
Бунә зәндә, ә'щәв мьнр'а,
Щәмал паше қөт'и дәрхьст,
Ви тәһәри готә Шәме:
— Дае, мә шөхөл р'уки хьст,
Сьфре вәкә ва бен әме.

Диса р'акет у дәмәке,
Әм ль гөнде ван әвьрин,
Дайка Шәме сәр шемике
Мә ньһер'и кьрә галин:

— Wөлә, зар'но, бьбахшинь,
Сьфрә һәла һазьр нинә,
Дәврә шенә, һун зу һатьн,
Р'акет мәрьва зу тинә.

ДӘ'WӘТ

Дәфчи қәвин дькә гази
Ль бәр дәре Шәма р'ази.
Гованд гьран дьк'ьмк'ьмә,
Дәф у зөр'не гьрмә-гьрмә.
Бунә гәwлаз қиз, буке щан
Чаwа қәвзә кәлилк, р'һ'ан,
Дьр'әқьсьн мина һорйа,
Дьтәисьн щерге морйа.
Т'әв һатьнә, аһьл, шаһьл,
Гәләш дьбьн бь р'әһ' у дьл.
Щәмал, Хәзал бук у зә'ва
Һәвр'а бунә шәwқа ч'ә'ва.
Шәма навсәрә бәхтәwар
Qөр'әмиш буйә ль дәре мал.
Дәфчи дәмәке сәқьр'и.
Qиза мәфәр ль wi бьр'ин,
Wана к'ьлам ль һәв һунан,
Зәндәгьрти бунә т'әмам.

“Хэзала мьн, дэлала мьн,
На ери, ери, ери,
Хэзала мьн, дэлала мьн
Тө жьнка малэ мери,,.

У ван чаха хортэк қэмэр,
Навкелк зьрав, навмьлэ бэр,
К’ьламэкэ хвэш пек ани,
Зэ’ф лайиқи ви зэмани.

Хэзала мьн, дэлала мьн,
Москва, р’ьн’ала мьн,
Хэзала мьн, дэлала мьн,
Элэгэз, Шэнгала мьн.

Хэзала мьн, дэлала мьн,
Москва щолана мьн,
Хэзала мьн, дэлала мьн,
Мьск’эн у зозана мьн.

Хэзала мьн, дэлала мьн,
Москва к’оч’к-сэра мьн.
Хэзала мьн, дэлала мьн,
Тэ ч’э’лкьр к’эсэра мьн.

У бу фир’ин у бу зьнгин,
Говэнд бу к’ана щьнэте
Жь зэрпана э’рд лэрьзи,
Жь дэ’wэте, мэ’рифэте.

Паше зар'ед бьч'ук хатын
Мина мьнмьнике к'эвшэн
Дэре мале говэнд гьртын,
К'ылама ван ьыр бу р'эвшэ.

— Лэйле щане, Лэйле щане,
Хвэшбэ бэнгзе ве дэвране,
Һэйле щане, һэйле щане,
Хвэш вэ'дэйэ, хвэш зэманэ.

Лэйле щане, мьн һ'эйране,
Дэвре бэре сэрхөр к'ане,
Һэйле щане, һ'эйле щане,
Хвэш зэманэ, хвэш дэвранэ.

У т'эв к'энийан, листьн, ша бун,
Бона дэнг у сэда зар'а,
Һэр т'эк т'эне п'ир Мирзо бу
Сэфьр'и бу хвэр'а ьыра.

Дэре мале сьфра т'ьжи,
Эмэк, феки, қавэ, ич'кэ
У зьнгина финщана жи
Т'эв дэнге эшқ, шайе дьбэ.

Ьыр п'ир Мирзо һатэ бал мьн,
Һ'эзынгэкэ хэдар р'аһьшт,
Т'эзмие к'арбар ви к'ьшандьн,
Бе һ'эмди хвэ бада у р'ьст.

— Баво, қэт бу, эв чь ойнэ,
Дара буке нае хате,
Қолэн жи хвэ һэми т'өнэ,
Э'дэте кал, баве к'ане?

Бъра хвэш у шенбэ зэман,
Канйа сар, кӧ тэ ав же хар,
Т'ӧшар готи нэе һьлдан,
Т'ьме гэрэк бини сэр зар.

Ле лауе мьн, э'дэте мэ,
Готи т'эмам нэе һьлдан,
Мал у дэвлэт чи мэр'анэ,
Бей қэлэн у ошах, хӧдан.

Мирзо ӧса хэбэр дьда,
Һа шарана дьгот хвэбэр,
Э'дэте кэвн бьднэ һьлдан,
Ле щара дьн дьгот на, хер.

Шэве һеди п'эрдэ һуна,
Стэйрк сэр бунэ льве морйа,
Һив жи мина неч'ирвана,
Һеди, фэсал дэрк'эт пыш ч'йа.

Ч'эме нав гӧнд к'ьлам стра,
Спьндаре кьрэ хӧшин,
Һэвр'а бунэ хушк у бьра
Шэва р'эш у зэвйа һешин.

Певр у Мезин жь хэw р'абун,
Ль руе э'змин һеди мәшйан,
Т'эзэ дэ'wэт һэв бэлабу,
Мэрьв бэрбь мала к'ышйан.

МЪРЬНА П'ИР МИРЗО

Т'эбийэт кэр'э, п'ърмьжийэ,
Һесра дьбаринэ э'зман,
Ч'ълке баране дьр'ьжын
Ль сэр баха дьбьн мьр'шан.

Гонди кэр'э у сэфьр'и,
П'ълте э'wра чава һьри
Ль сэр һэвда дарда бунэ,
Э'зман хwэр'а ван дьһунэ.

Э'рд у э'зман т'эв бунэ йэк,
Бина бае сар бу сибэрк,
Щьнэт, qдрэт бэр ви гонди
Бунэ ч'ир'ок, бунэ титьк.

Ль бэр дэре мала Мирзо
Мэрьв ль сэр һэв бунэ к'ом,
Ле һондөр'да ль сэр т'эхтэ,
П'ир р'öh' дайэ, буйэ мэйт'э.

Дэв у левэ қич'кын, бәтр'әнг,
Тәмьринә ч'ә'ве ви тәнг,
Т'ъли-печ'и ч'ълмьсинә,
Мина бәлге бөһөринә.

— Хвәш мер бу һа!—йәки ләзанд,
Ч'укар'а ч'ук, һәвал һ'әбанд,
К'а мере ва... һһа т'өнә,
Көр' ль һьмбәри ви чьнә?

Ле әз кәр'бум... жь заре мьн
Хәбәре һан жорда һатьн:

— Пир' Мирзо мьр у тәмьри
Мина мумәкә к'әсьри.

Ви хвәр'а бьр ә'дәте кәви,
Ви хвәр'а бьр һ'әйф у қәлән,
Ви хвәр'а бьр дәвра р'ьзи
Ча к'әфәнәки һ'ьзһ'ьзи.

Ви хвәр'а бьр р'әва жьне,
К'нна бекер, қара дьне,
Вир'а мьрын бәг у т'ор'ьн
Әwana т'әв һәв ч'ә'лкьрын.

Жь дәвра кәвнә тә'ристан,
Пир Мирзо бу шә'де ә'йан,
Әw мьр, дәвра кәви жи пер'а,
Әw мьр, әw дәвр жи бьр хвәр'а.

А Г Ъ Р И

Пайиз мина кодка т'ъжи
Гондр'а бубу хэмьл, меван,
Мьч'ьдинэ ч'эме бь г'ожин,
Мьсам бу қат сэр леве ван.

Ч'ьрле мова хвэ һалар'а
Ньг'ьлинэ тьрие к'арбар,
Чава мори, чава мьр'шан
Ль сэр синге буке бен хар.

Спидаре тэр'э шаньк
Хэмла хвэ шин дауэшандьн,
Бае щьну бэлге вана
Бьрын ль нав гонд р'эшандьн.

Э'ур дак'этын, бона э'зман
Бунэ п'отэки р'ьт'ьли,
Қольнг чунэ бэ'ристана
Дэнг у сэда ван сэқьр'и.

Э'зман пирэкэ к'эсьри,
Э'зман пирэкэ п'ормьжи,
Қ'ур қэрч'ьмок сэр деме we,
Баран һесре ч'э'ве т'ъжи.

Малэ т'ерьн, малэ т'ьжи.
Сэrr'аст мина we пайize,
Гонди т'эмам сэrbэст дьжин,
Э'мре вана дьтэйисэ.

Ль мала Мэме иро шеврэ,
Бэрэв бунэ пьзмам, херхаз,
Натьнэ бой дьл, хатьра
Мьнр'а бунэ билэк у баск.

Сьфрэ анин, сьфрэ данин,
Qawэ, феки бунэ лемьшт,
Щэмал қасде ми зэмани
Ви тәһәри ль һәв ани:

— Тө сэр ч'э'ве мэр'а һати,
Тө меване мәйи дөлал,
Дәwра мәда чь кө һәйә,
Һәр'ә, бежә, бинә сэр зар.

К'е те вьра бьра биркә
Т'ьр'али у ойна ә'дәт,
К'е те вьра бьра биркә
Ә'дәте кәвни бет'ақәт.

Р'екә р'астә дәwрана мә,
Гөл у нурә дәwрана мә
Бона тә'ли, тә'рйа бекер
Щәлат, шәмданә дәwра мә.

Т'эв бьранэ, т'эв пьзмамьн,
Хэбатхөданэ дэвра мә,
Шэр'-бэрэт'э, п'адша-қатын
Комунизм шенэ дэвра мә.

Нэр'э, тэр'а ог'ра хере,
Назыра т'эв кыр галэ-гал,
Мэ бир нэки, мэ бир бинэ,
Хорте қэншо, хорте дэлал.

У тэ дьгот бумэ сьндйан,
Сэр хвэ у зор
У тэ дьгот бэр мьн чокдан
Соськ у Бор.

Мьн фьрқаскьр, эз патмэ вьр,
Бан р'оже нан
Жь we дэвре мьн гьликьр
.... У борщдар мам.

1961—1962
Москва—Ереван

Сәһиде Ибо (Ибойан)

Бист сале дьн

Р'едактор у коректора Э. У. Бәк'ова
Шькьлк'еш Л. Р. Берберйан
Р'едакторе бәдәүәтне А. В. Гаспарйан
Р'едакторе техникийе О. С. П'аникйан

В. Ф. 07129

Т'әмбә 68

Тираж 500

Т'әслими нәшърхане кьрьнә 22/XII 1969
Бона чапкьрьне һатйә фолкьрьне 29/IX. 1970
Бәлге чапкьрьне 2,15 м=2,97 б. а.
Бәлге нәширәте 2,3 м.
К'аг'әз № 2 70×108¹/₃₂ Q и м ә т 23 к.

Ереван—9, Терйан 91, Нәширәта "Һайастан,
Нәшърхана № 1, йа сәрүәртия сәнайә полиграфейә сәрәкәйә
Комитеа Прессаейә дәүләте, р'әх Совета Министред Р'еспублика
Әрмәнистанейә Советнейә Сосиалистне.

Цимэт 23 к.

„Найастан“